

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และออกแบบการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูประจำการด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์, ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการซึ่งเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์, ศึกษาความพึงพอใจของครูประจำการที่มีต่อบทเรียนออนไลน์เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ และศึกษาปัญหาของครูประจำการที่มีต่อบทเรียนออนไลน์เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ ครูประจำการโรงเรียนอนุบาลสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี จำนวน จำนวน 35 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง คัดเลือกมาจำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. มีความรู้พื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต
2. ไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์
2. ตัวแปรตาม คือ
  - 2.1 แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคลของครูประจำการ ซึ่งผ่านตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้
  - 2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการซึ่งเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

2.3 ความพึงพอใจของครูประจำการที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

2.4 ปัญหาของครูประจำการซึ่งเกิดจากการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

เครื่องมือในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. บทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์
4. แบบสัมภาษณ์
5. แบบสังเกต
6. กล้องถ่ายรูป วิดีโอ
7. บันทึกภาคสนาม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-portfolio)

บทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาเนื้อหาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร หนังสือ วารสาร เว็บไซต์ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่ได้มา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1.3 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

1.4 เขียนแผนการสอน

1.5 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

1.6 จัดทำสตอรี่บอร์ด (Story Board) เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา ภาพประกอบ การเชื่อมโยง และส่วนประกอบอื่นๆ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.7 สร้างบทเรียนออนไลน์สำหรับครูประจำการ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ตามสตอรี่บอร์ดที่กำหนดไว้

1.8 นำบทเรียนที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.9 นำบทเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขจนได้บทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์

1.10 เมื่อปรับปรุงแก้ไขและได้บทเรียนออนไลน์ที่สมบูรณ์แล้ว จึงนำไปให้กลุ่มตัวอย่างคือครูประจำการ โรงเรียนอนุบาลสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ทำการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบที่ใช้สำหรับทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

2.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อกำหนดจำนวนข้อสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาในบทเรียน

2.3 สร้างแบบทดสอบ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ

4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการประเมินผลตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา ความตรงเชิงเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อความในข้อสอบให้กระชับอ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4 นำแบบทดสอบที่ได้ไปใช้กับครูประจำการเพื่อทำการวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

3. การสร้างแบบประเมินเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ใช้เกณฑ์การประเมินรูบริกส์ (Rubric) ซึ่งมีวิธีการสร้างดังนี้

1. กำหนดแนวทางการพิจารณาชิ้นงานว่าเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคลที่ได้นั้นควรเป็นอย่างไร
2. เมื่อกำหนดแนวทางได้แล้ว กำหนดคำอธิบายคุณภาพระดับต่างๆ ในแต่ละแนวทางโดยอธิบายว่าคุณภาพระดับสูงสุดและต่ำสุดมีลักษณะอย่างไร แล้วเติมส่วนที่ตรงกลางๆ ลงไป
3. สร้างตารางการประเมินเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคล และนำแบบประเมินเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ
4. นำแบบประเมินเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ในการประเมินเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคลของครูประจำการ

4. การสร้างแบบสัมภาษณ์

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สำหรับใช้ถามครูประจำการหลังจากศึกษาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ เรียบร้อยแล้ว โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 4 ประเด็น คือ

- 5.1 ความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูประจำการหลังจากเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์
- 5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการซึ่งเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์
- 5.3 ความพึงพอใจของครูประจำการที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์
- 5.4 ปัญหาของครูประจำการซึ่งเกิดจากการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

5. การสร้างแบบสังเกต

เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมของครูประจำการตลอดการศึกษายทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่ม สะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกำหนดประเด็นในการสังเกต 4 ประเด็น คือ

5.1 ความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูประจำการหลังจากเรียน ด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการซึ่งเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่ม สะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

5.3 ความพึงพอใจของครูประจำการที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงาน อิเล็กทรอนิกส์

5.4 ปัญหาของครูประจำการซึ่งเกิดจากการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสม ผลงานอิเล็กทรอนิกส์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงาน อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ได้ผ่านการตรวจสอบ จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว

2. การเตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบประเมินเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ แบบ สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม กล้องถ่ายรูปรูวิดีโอ และเครื่องมือ สำหรับการจับบันทึกคือสมุดจดและปากกาสำหรับจับบันทึกข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ซึ่ง ช่วยในการบันทึกคำพูด บรรยากาศ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล

3. การเตรียมความพร้อมของผู้วิจัย

ผู้วิจัยนับเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุด เพราะการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมผัสกับคน โดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องเตรียมตัวก่อนการเก็บข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยคือผู้เก็บรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยต้องเตรียมความพร้อมดังนี้

3.1 ศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับห้องเรียนเสมือนและเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

3.2 ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ แบบการวิจัยกรณีศึกษา (Case Study) ร่วมกับการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเชิงคุณภาพ พร้อมรับคำชี้แนะจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 ศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็นนักวิจัยเชิงคุณภาพและตระหนักถึงการพัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ในตัวผู้วิจัย ได้แก่ การมีความรู้ดีร่วมกับกลุ่ม การเป็นที่ยอมรับเชื่อถือและไว้วางใจได้ การเป็นมิตรและจริงใจ การมองโลกในแง่ดี การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ การระมัดระวังเรื่องอากัปกริยา การยิ้มแย้ม การเป็นผู้ฟังที่ดี การเปิดใจกว้างรับฟัง เปิดเผย การเคารพนับถือผู้อื่น และการให้ความเสมอภาคกับทุกคน

4. การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกครูประจำการ โรงเรียนอนุบาลสาธิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

5. การบูรณาการตัวผู้วิจัยให้เข้ากับชุมชน

ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลสาธิต เพื่อเข้าชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ในการเข้ารับการอบรมด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกิดความเข้าใจและไว้วางใจในตัวผู้วิจัยมากขึ้น รวมทั้งคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ครูประจำการซึ่งมีความรู้พื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต แต่ไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับเพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

6. การจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ครูประจำการเข้ารับการอบรมและจัดทำหนังสือขออนุญาตใช้สถานที่ในการเข้ารับการอบรม

ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ครูประจำการเข้ารับการอบรมด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 5 คน รวมทั้งจัดทำหนังสือขออนุญาตใช้สถานที่ไปยังภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขอใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นระยะเวลา 1 วัน คือ วันเสาร์ ที่ 15 พฤษภาคม 2553 ตั้งแต่เวลา 09.00 น. – 16.00 น.

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดการดำเนินการวิจัยเพียง 1 วัน คือ วันเสาร์ ที่ 15 พฤษภาคม 2553 ตั้งแต่เวลา 09.00 น. – 16.00 น. ณ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. กำหนดให้ครูประจำการ 1 คน ต่อเครื่องคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง ทั้งนี้ก่อนเข้าศึกษาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์นั้น ผู้วิจัยจะอธิบายวิธีการใช้งานบทเรียนออนไลน์ก่อนเริ่มทำการศึกษบทเรียน หลังจากนั้นจะให้อิสระแก่ครูประจำการในการเข้าศึกษาบทเรียน สำหรับบทเรียนออนไลน์นั้นจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเรียน โดยให้ครูประจำการทุกคนต้องทำแบบทดสอบก่อนเรียนก่อน และหลังจากนั้นจึงทำการศึกษบทเรียนในแต่ละหน่วย ซึ่งแต่ละหน่วยจะมีกิจกรรมระหว่างเรียนให้ครูประจำการปฏิบัติ หลังจากศึกษาบทเรียนจนครบทุกหน่วยแล้ว จึงทำแบบทดสอบหลังเรียนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะนำผลที่ได้ไปศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการ ระหว่างเรียนนั้นผู้วิจัยจะทำการสังเกตพฤติกรรมของครูประจำการ และทำการบันทึกเทปภาพวิดีโอ เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียน รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนโดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและทำการบันทึกภาคสนามตลอดการทดลอง

2. หลังจากครูประจำการศึกษาจนจบบทเรียนแล้ว ครูประจำการจะได้ชิ้นงาน 1 ชิ้น คือ แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคล ซึ่งผู้วิจัยจะทำการประเมินชิ้นงานของครูประจำการโดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริกส์ เพื่อศึกษาถึงการพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูประจำการ

3. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ถึงถามความพึงพอใจเกี่ยวกับบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำผลที่ได้ไปศึกษาถึงความพึงพอใจจากการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง แฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์จากแฟ้มสะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์ส่วนบุคคลของครูประจำการ ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินแบบรูบริกส์ เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการทางความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูประจำการ

2. การวิเคราะห์จากแบบทดสอบ โดยหาค่าร้อยละของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของครูประจำการซึ่งเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่ม สะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

3. การวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์แบบ ไม่มีโครงสร้างและแบบ สัมภาษณ์อย่างง่าย เพื่อศึกษา ถึงพัฒนาการทางความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของครูประจำการ ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของครูประจำการซึ่งเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงาน อิเล็กทรอนิกส์ ความพึงพอใจและปัญหาที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่มสะสมผลงาน อิเล็กทรอนิกส์

4. การวิเคราะห์จากภาพถ่าย และวิดีโอที่บันทึกตลอดการศึกษายบทเรียนออนไลน์ เรื่อง เพิ่ม สะสมผลงานอิเล็กทรอนิกส์

การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลตลอดระยะเวลาของการวิจัย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน (Methodological Method) โดยตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) การจดบันทึกภาคสนาม (Field Note) และการบันทึกภาพ